

SLOVENSKI DOM v Torontu

Oktober je navadno pomemben mesec. Oktobrski dogodki so često zgodovinskega pomena. Upamo, da bo letošnji oktober važen tudi za zgodovino Slovencev v Torontu. 15. oktobra 1964. je bila namreč podpisana pogodba za nakup stavbe, ki bo v bodoče nosila ime SLOVENSKI DOM.

Temelji so torej postavljeni. Dosegli smo in v bližnji bodočnosti bomo pripravili in uredili lasten slovenski dom, streho, ki nam je kot organizirani skupnosti še manjkala.

V nedeljo 18. oktobra se je na kratek namig zbralo kakih 20 delničarjev v prostorih, ki bodo novi dom. Med njimi so bili predstavniki raznih svetnih slov. organizacij in razni podjetniki. Pogovorili so se o potrebnih preureditvah in napravili so načrt za nadaljne delo. Na obrazih vseh je odsevalo zadovoljstvo. Izrazili so želje, da bi bil dom sprejet v čim širši slovenski javnosti res kot DOM.

Dom druží in ne razdvaja. V hiši, kjer so prebivalci skregani in razdvojeni, ni doma. Pravi dom ima moč, da majhne ostrine različnih mišljenj in okusov skrha in uči prebivalce prenašati drug drugega v luči spoštovanja osebnih mnenj. Česar dom ne prenese, so: egoizem, samoljubje in iskanje osebnih ali skupinskih interesov. Dom pomení, da bi bilo vsem dobro pod njegovo streho in v okrilju njegovih prostorov.

Kljub vsemu pa Slovenski dom v Torontu mora biti postavljen ne samo na trdno gospodarsko podlago, ampak tudi na neke idejne temelje. To so tisti temelji, na katerih je slovenstvo v zgodovini vedno uspevalo: Krščanstvo in svobodoljubnost; tista svobodoljubnost, ki ima korenine v krščanstvu. To je tako široka podlaga, da se more na njej združiti večina tistih Slovencev, ki še vedno odklanjajo nedemokratske in laicistične metode družbenega življenja.

Res je, da je trenutno stanje med nami tako, da bodo nekateri po naročilu od zunaj proti Slovenskemu domu. Po »naročilu« slovensko čutečega srca ne more biti nihče proti taki ustanovi. Tudi takrat, ko so isti pionirji, ki so danes kupili slovenski dom, ustanavljali prvo slov. župnijo in zidali prvo slov.

cerkev v Kanadi, niso vsi z navdušenjem poprijeli za delo. Danes pa se isti, ki so bili tedaj proti, prav domače počutijo tako v cerkvi Marije Pomagaj kot v njeni župniji. Ko bo čas hitel mimo, in če bo dom napredoval, bodo tudi današnji »nasprotniki« slovenskega doma postali v njegovem okrilju dobrodošli domačini. Na ovire in na glavobol pa naleti vsako dobro delo. Premagovalci ovir

pa ustvarjajo zgodovino. Vse priznanje pionirjem za nov podvig. Slovenskemu domu v Torontu pa vse blagoslove na pot v bodočnost. Naj bi temu podvigu sledili še drugi, ker je še veliko potreb in še mnogo možnosti. Ne dopustimo, da bi nas naši otroci, ko bomo že v grobovih, spraševali: »Kje pa je slovenska dediščina!«

P.M.

MARIBOR.

29. OKTOBER - slovenski praznik

Slovenski narodni praznik, da ustavimo se najprej pri tej besedi. Skoro vsi prazniki, ki jih praznujemo, so cerkveni, in se Cerkev na te dneve spominja na en dogodek, ter ob tem dogodku se razmišlja — medi-

tira. Prav s to meditacijo se najgloblje doživljajo ti Gospodovi dnevi.

Isto bi lahko rekli za narodni praznik, če ga hočemo doživeti, moramo meditirati ob njem.

Kaj je 29. oktober in kaj nam je prinesel. Brez dvoma je to ena največjih in najbolj pomembnih odločitev, ki jih je naredil naš narod. Izstopil je iz Avstro-Ogrske monarhije, se je osvobodil, ter se odločil za novo državno skupnost. Težko bi bilo izreči dokončno sodbo o tej novi skupnosti, toda brez dvoma je, da se je v njej naš narod iznebil nemškega vpliva, da je prišel do lastne države, čeprav je zaenkrat samo formalna, ter kar je glavno povečala se je narodna zavest.

Morda je ravno ta zadnji aspekt, povečanja narodne zavednosti najvažnejši. Kdorkoli

VABILO

V nedeljo, dne 22. novembra t.l. ob 4.30 popoldne se bo vršila v cerkveni dvorani na 609 Manning Ave., Toronto, SPOMINSKA KOMEMORACIJA ob petletnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana.

Proslavo prireja SLOVENSKO PROTIKOMUNISTIČNO DRUŠTVO v Torontu

YSI VLJUDNO VABLJENI!

zasleduje tujo literaturo, ki piše o Slovencih, na večih krajih zasledi, da so tudi tujci opazili, da se je povečala naša narodna zavest in da smo izgubili oni hlapčevski duh, ki je prevladal med Slovenci v stari Avstriji.

Zdi se mi, da je za nas emigrante, odrezane od domovine, najbolj pereč problem ravno narodna zavednost in ljubezen do domovine; zato malo več o tem.

Ljubezen do domovine, kako čudno zveni ta beseda nam Slovincem. Nasprotno so pa romanski narodi tako navajeni na ta izrek. (Amor patrio — pravijo Španci, in l'amour pour la patrie — Francozi) in v teh jezikih ne zveni čudno ta beseda. In če pri nas zveni nenaavadno, je to ravno zato, ker mi nismo vajeni govoriti o ljubezni do domovine, kot prvi narodni dolžnosti, ravno tako, kot je ljubiti Boga, prva božja zapoved. In kot vse ostale božje zapovedi izhajajo iz prve, tako vse obveznosti do naroda izhajajo iz prve obveznosti — **ljubiti ga**. To velja tudi za nas emigrante.

Morda bo kdo dejal: za nas emigrante pomeni malo naša domovina, naša domovina je tu, kjer živimo; in mi se moramo čim preje tu uživati in skušati uspeti v življenju.

In kdo drugi si misli, saj razumen, da imam obveznosti napram narodu, iz katerega sem izšel, toda tako malo izgledov je, da bi se kdaj lahko vrnil domov.

Vse to je res, toda to nima nič v zvezi z ljubeznijo do naroda. Vsak izmed nas se lahko lepo uživi v deželi kjer živi, uspe v življenju in se ne vrne domov; toda kljub temu ohrani svojo narodno zavednost, in slovenskemu narodu lahko pomaga.

Kako pomagati narodu? Bi se preveč raztegnilo, če bi začel analizirati te zadeve. Omenil bi samo glavni problem, ta je zanimati se še naprej za slovenske probleme in za slovensko rast. Kdor bo samo to naredil, pa bo že veliko naredil, kajti če se bo zanimal za slovenske probleme je logično, da bo skušal živeti in sodelovati s slovensko skupnostjo, pa naj bo ta v Torontu ali pa v Parizu.

Po drugi strani bo seznanjal

SVOBODA IN NARODNI PONOS

GLAVNI IDEJI NA V. SLOVENSKEM DNEVU

Pri pehanju za vsakdanjim kruhom dostikrat prezremo dobrine kot je svoboda in pozabimo na čednosti kot je narodni ponos. Svobodo danes gledamo kot igravec priigrani denar, za katerega mu ni nič, če ga tudi drugi dan zopet zaigra. Drugače pa gleda človek na težko prigarani denar. Pametno ga naklada v banko ali investira, da se mu obrestuje. Tako nekako bi mi morali gledati na našo svobodo, ker ni bila priigrana, niti nam podarjena, temveč s težkimi žrtvami stoletij priborjena. Človek mora vzeti v roko samo zgodovino našega naroda, v mislih prehoditi vso pot, ki jo je moral naš narod prehoditi do današnjega dne in spoznal bo, kako krvavo prislužena je svoboda, ki jo,

ali bi jo morali uživati. Nam v tujini je postala nekaj vsakdanjega. Težko si zamišljamo življenje brez osebne in splošne svobode. Ne moremo več razumeti ljudi, ki po svobodi hrepene in se zanjo bore. Tudi življenja še danes mnogi darujejo za to veliko dobrino, katero je Bog v svoji pravičnosti namenil vsem ljudem, neglede na narodnost ali raso. In vendar se najdejo ljudje, ki to pravico zatirajo; ki ustvarjajo iz svobodno rojenih ljudi sužnje in robe, zatirajo človekovo dostojanstvo in ponos, ter tako uničujejo njegovo duhovno in kulturno rast. Kako moremo danes mimo tisoče in tisoče zavednih Slovencev, ki so se uprli brezbožnemu komunizmu in darovali tudi svoja življenja za

SLOVENSKI ADVOKAT IN NOTAR

TONE AMBROŽIČ

ima svojo pisarno na

861 College Street, Toronto 4, Ont.

LE 1-1715 • LE 1-1223

MESARIJA IN KLOBASIČARNA

Jože DERMASTJA

194 AUGUSTA AVE.

(židovski market)

TORONTO

Telefon: EM 8-0490

304 BROWN'S LINE

(nasproti slovenske cerkve)

NEW TORONTO

Telefon: CL 1-0209

Na razpolago imamo vse vrste svežega in doma prekajenega mesa, kranjske klobase, vse vrste domačih salam, šunk, kislo zelje in repo, bučno olje, i.t.d.

ljudi, s katerimi pride v stik; kaj smo Slovenci, kje žive, kakšna je naša kultura, kakšne so naše politične želje itd.

Vsak Slovenec naj bo predstavnik slovenskega naroda, kjerkoli že živi. In čim boljši in poštenejši bodo ti predstavniki našega naroda — če jih že tako imenujemo — tem lepšo sliko bodo imeli o našem narodu tujci, s katerimi pridemo v stik.

In prepričani bodimo, da če bodo tujerodci opazili v nas spoštovanje in ljubezen do naroda, iz katerega smo izšli, nas bodo tudi oni spoštovali.

Toda za vse to je potrebno, da gojimo in ohranjamo v nas interes do našega naroda. Kajti če bomo narod ljubili, nam ne bo mar za žrtve, ki jih bo on od nas zahteval, pa naj bodo kakršne koli.

svobodo, v kateri naj bi narod duhovno in kulturno raste med ostalimi narodi v Evropi in v svetu? Če hočemo ostati sami s seboj iskreni, potem moramo priznati, da je to nemogoče. Brez preteklosti nismo nič. Daleč nazaj gredo naše korenine in iz teh korenin srkamo sokove, ki nas delajo Slovence, ki nas delajo katoličane, ki nas polnijo s ponosom in duhom naših svobodnih prednikov. »Slovenci nismo naprodaj nikdar« bi morali vsak dan s Finžgarjem ponavljati in to s ponosom, ker preteklost naša je bogata in lepa.

Da, ob takih razmišljanjih vselej pridem do spoznanja, kako zelo so nam potrebni Slovenski dnevi, katere vsako leto prireja »Društvo Slovencev Baraga« na Slovenskem letovišču pri Boltonu. Letos se je vršil že V. Slovenski dan in čeprav po programu ne tako pester kakor lanski, je vendar dosegel svoj namen. Vodilni misli letošnjega Slovenskega dne sta bili prav svoboda in narodni ponos. Kako ceniti svobodo in zakaj naj bi kot Slovenci imeli svoj narodni ponos. Ob 550-letnici zadnjega ustoličenja na Gosposvetskem polju, ko je bil ustoličen Ernest Zelezni, je spregovoril g. Peter Markež. O svobodi nam je govoril predsednik N.O. za Slovenijo g. dr. Miha Krek. Z močnimi besedami nam je pojmovanje svobode lepo prikazal. Pisatelj g. Karel Mauser pa je govoril o narodnem ponosu in nam dal veliko lepih misli v premišljevanje. Že samo ti govori so dali Slovenskemu dnevju tisti globlji izraz, ki naj bi ga Slovenski dnevi imeli. Poglobljati se v našo narodno notranjost, spoznavati jo in jo širiti v sebi in v drugih. Sprostiti jo v nastopih in pesmi, v skupnih naporih ohraniti zanamcem bogastvo rodov, ki so pred nami trpeli in ohranjali to, kar mi danes imamo.

Prirediteljem, govornikom, Slovenski telovadni zvezi, pevskemu zboru iz Londona in Toronta in ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k izvedbi V. Slovenskega dne, prav lepa hvala. Dokler bomo prirejali Slovenske dneve, bomo tudi nekaj ponosa ohranili. In kaj je lepšega, kot biti svoboden in ponosen Slovenec.

Otmar Mauser

VARLJIVE STATISTIKE

Po zadnjih uradnih statistikah je danes v Sloveniji le še 30% kmečkega prebivalstva, 70% pa je zaposlenega v industriji in obrti.

Če pomislimo, da je bilo predvojno razmerje ravno obratno, potem bi lahko kar sklepali, da je povojna doba (in nove socialne razmere) res prinesla slovenskemu ljudstvu velikanski preobrat in napredek. Žal je resnica mnogo bolj skromna.

Ne bomo tu debatirali o tem, kaj bi Slovenija lahko bila v svobodi. Primerjave take vrste so težavne in nerealne, ker svobodne Slovenije ni že več kot dvajset let in ugibanja o tem, kaj bi lahko bila, ostanejo le ugibanja in ne stvarnost.

Omejili se bomo le na mali komentar o tem, kar piše Dr. Rudolf Vogelnek v ljubljanskih »Novih razgledih« (št. 300).

Res je kmečkega prebivalstva danes, po statistikah, le še 30%. Toda koliko je še kmečke miselnosti? S tem, da kmečki sin odhaja vsak dan v Ljubljano, ali Maribor, na delo in se zvečer vrača domov, ni še rečeno, da je postal meščan, da misli mestno, da se je kulturno res dvignil, ter da se je njegovo obzorje res dvignilo in razširilo.

Dejstvo je, da ima Slovenija — po statistikah — okoli 1500 naselij, toda od teh je samo 50 takih, ki jih štejemo za mesta. V njih živi komaj pol milijona Slovencev: slaba tretjina slovenskega prebivalstva. Celih 70% torej še vedno živi po vaseh in na deželi. To pomeni, da okrog 40% Slovencev je delavcev in obrtnikov, ki stalno živijo na vasi, ali pa se le vozijo v mesto na delo in se zvečer vračajo nazaj. Miselnost takih ljudi še ne more biti mestna v pravem pomenu besede. Kmečki ambient še vedno upliva nanjo v večji ali manjši meri.

Statistike pravijo, da ima Slovenija kakih 50 mest. Toda kakih? Mesti v pravem pomenu besede, pa še ti mali, sta le Ljubljana in Maribor, kjer živi, da in ne, komaj kakih 250.000 ljudi, 15% vseh Slovencev. Daleč za njima, z 20.000 prebivalci vsako, sledita še Celje in Kranj. Vsa ostala »mesta« so le večje vasi, trgi in nič več.

Pravo mestno življenje, in z njim seveda tudi prava mestna miselnost, se lahko začne razvijati šele v mestu z najmanj 30.000 do 50.000 prebivalcev. Takih mest pa Slovenija sploh nima, pravi Dr. Vogelnek, in to vsi dobro vemo. Imela bi jih lahko, tudi to vsi dobro vemo, če bi le bili sedanji oblastniki vedeli, ob svojem času, kaj pomeni diplomacija.

Pa o tem bo že še govorila zgodovina. Bridko dejstvo je, da sedanja Slovenija — kljub vsemu planiranju — ni znala, ali pa ni mogla, pametno in v polnosti razvijati niti tega kar ima.

Pismenost vsega prebivalstva, visoka kulturna stopnja srednje-evropske ravni, itd., so v glavnem dediščina stare Avstrije. Po socialnem sestavu smo še vedno med zadnjimi v Evropi, pravi Dr. Vogelnek. Urbanizma v pravem pomenu besede še daleč ne poznamo. Namesto da bi razvijali primerna središča v večja mesta, raje

raztresamo industrijo po »satelitskih« naseljih, kot da že imamo velemesta, in celo po zakotnih krajih, ki že po svoji legi se nikoli ne bodo mogli razviti v večja naselja, kaj še v mesta.

Izgled kot da se sedanje oblasti sploh boje večjih mest in urbanizma. Razlogi za to so lahko različni, dejstvo pa vsekakor obstaja.

Zanemarjata se Radgona in Murska Sobota v korist okoliških mestec in vasi, in ljudstvo seveda gleda čez mejo — in primerja. Avstrijska Radgona je vse preblizu!

Ne razvija se v pravi meri Maribor, in ljudje seveda mislijo na Gradec. Isto velja za Celje. Ne znamo se odločiti med Brežicami, Novim Mestom in Kočevjem, pa silijo ljudje v Zagreb, med Kranjem in Jesenicami, pa mislijo ljudje na Beljak in Celovec.

Koper, edino slovensko pristanišče, na krasni obali, je še vedno to kar je bil od nekdanj: mali trg. Raje se okrog njega gradijo »satelitske« naselbinice. Železnica, sicer končno ob-

ljubljena (po dvajsetih letih tarnanja in moledovanja), je še vedno le obljuba. Ali se je potem kaj čuditi, če vse južno slovensko Primorje silijo še vedno v Trst?

Najbolj kričeč primer pa je Nova Gorica: še vedno le skupke upravnih zgradb in nekaj stanovanjskih hiš, brez življenja. In to po skoraj dvajsetih letih od priključitve. Lokalpatriotizem raznih večjih in manjših oblastnikov raje razvija, kolikor pač le more, trge in vasi od Vipave pa tja do Bovca. Gorica v Italiji si pa gradi nebotičnike.

Ni čuda potem, če še vedno slišimo o »čutu manjvrednosti«, o »škiljenju čez meje« itd. Ostajamo pač še vedno provinca, kakor nekdanj v Avstriji. Večjidel svojih mest si še nismo znali priboriti, novih pa še ne znamo graditi. Statistike ta dejstva lahko prikrivajo, ne morejo pa jih odstraniti.

Kje leži krivda za vse to? Kje, na primer, vzroki za kronično, splošno stanovanjsko stisko, ki traja že dvajset let in še bolj otežkoča rast slovenskih mest?

Vsi dobro vemo in tudi zgodovina bo znala povedati. Škoda je le, da mora pri tem trpeti ves narod.

Zdravko Jelinčič

DR. ZLATKO AURELIUS VERBIČ, zobozdravnik

ordinira

na 2902 Dundas Street West (zapadno od Keele), Toronto 9

Uradne ure:

9 do 1 in 2 do 8 zvečer razen srede in sobote popoldan.

769-7368

Padec Habsburške Dinastije

Originalni naslov: The Fall of the House of Habsburg. Avtor: Edward Crankshaw. Založnik: Longmans, London, Anglija. Strani: 459; cena: Can. \$8.00.

Avtor je popisal dobo od leta 1848 do leta 1918; to se pravi od kronanja cesarja Franca Jožefa do konca prve svetovne vojne. Kot se razume, knjiga analizira predvsem delo cesarja Franca Jožefa, toda upostevajoč, da je bila Slovenija del njegovega imperija, je za nas Slovence izredno zanimiva in jo bo vsak, ki se za slovenske politične probleme vsaj delno zanima, z veseljem prebral.

Glavna ideja knjige je: cesar Franc Jožef je bil rojen avtokrat in je bil prepričan, da mu je oblast dana od Boga in je samo njemu odgovoren za svoje

delovanje. Če je kasneje pristal na vzpostavitev parlamenta, je bil to le izhod za silo. Ta slaba stran cesarja je imela svojo dobro posledico. Po avtorjevem mnenju je cesar čutil odgovornost napram Bogu za vse svoje podložnike in je v bistvu hotel biti pravičen do vseh. Le prilike so ga prisilile, da je avstrijskim liberalcem, ki niso bili nič drugega kot Vele-Nemci, dal več in več koncesij. Te zadnje so se kristalizirale v pospešeno germanizacijo slovanskih narodov.

Na drugi strani je cesar moral popustiti tudi napram Madžarom, da so v svoji polovici imperija pregnjali rumunsko in slovanske manjšine.

Ravno v tem popuščanju se

vidi največja slabost cesarja Franca Jožefa. Po avtorjevem mnenju je hotel pošteno in pametno urediti svoj imperij, toda tega ni mogel, znal ali si upal izpeljati. Če bi to dosegel, bi Podonavski Imperij verjetno še danes obstojal.

Poglejmo sedaj na kratko kakšno vlogo se igrata dve glavni sili, avstrijski Vele-Nemci in Madžari.

Vele-Nemci niso ljubili Madžarov, ampak so jim dali premoč v madžarski polovici imperija samo začasno. Oni so pa sami (vseh Nemcev je bilo v Avstriji okoli 10 milijonov) hoteli ponemčiti najprej vse slovanske narode (ti so šteli kar 17 milijonov v avstrijskem delu). Ko bi enkrat ponemčili vse Slované, potem ne bi imeli več težav z Madžari.

Madžari so imeli iste namene

kot Nemci, pomadžariti so hoteli vse slovanske narode in Rumune in s tem ojačati svoj položaj, ki naj bi sčasoma postal absolutno dominanten v imperiju. Njihov cinizem ni imel meja. Ne samo, da so nečloveško preganjali slovanske narode, ampak so tudi zahtevali od Nemcev, da ravno tako preganjajo Slovane v njihovi polovici, da ja ti zadnji ne bi imeli več pravic kot njihovi podložniki.

Za večjo ilustracijo pogledimo, kaj pravi avtor o Madžarih. Na strani 202 čitamo: »Kot leta 1848, tako so Madžari tudi leta 1864 in kasneje do konca propada imperija pokazali, da nimajo niti najmanjšega interesa za samo-odločitev malih narodov, ampak samo za to, da dosežejo in ohranijo dominacijo. To pomankanje principov v vsej madžarski propagandi, ki je tako glasno apelirala na osnovne pravice človeka, je povzročilo, da je bila njihova politika vedno negativna. Jasno je, da se svoboda tako kot dobrot začne najprej doma; jasno je, da majhen narod, ki se bori za svojo samostojnost, bo imel lestvico potreb in prva bo on sam. Toda težko je odkriti v zgodovini moderne Evrope, kak narod, ki bi kazal stalno tako egocentričnost kot madžarski narod; kak narod, ki bi v enem izredno razgibanem stoletju ne pokazal niti najmanjšega interesa za katerokoli drugi problem kot za lastne egoistične interese.«

Knjiga na večih mestih omenja Slovence, kako so bili pod pritiskom v Avstriji, kratek popis Slovenije itd. Zanimivo je, da omenja na strani 300, kako je leta 1894 prenehal delovati dunajski parlament radi izstopa nemških poslancev. Ti zadnji so izstopili, da bi onemogočili ustanovitev celjske gimnazije. Debata o slovenski gimnaziji v Celju je trajala celo leto v dunajskem parlamentu.

Na strani 422 so podatki o ljudskem štetju, ki se je vršilo leta 1910. Po tem štetju je bilo Slovencev v Avstriji 1.371.000. Upostevajoč, da je leta 1963 Slovenija štela 1.600.000 in da je bilo približno 150.000 Slovencev v Avstriji in Italiji, vidimo, da nismo dosti napredovali.

LJUBLJANA - milijonsko mesto?

Znanstveniki stalno raziskavajo, kaj je najbolj primerna velikost mesta. Iz gospodarskega (industrijsko-trgovskega) vidika mora imeti mesto najmanj en milijon prebivalcev za zadovoljiv razvoj in specializacijo. Če ima en milijon, je za pričakovati, da bo imelo mesto dovolj specializiranih industrij in strokovnih grup (Consultant companies), da se bo lepo razvijalo.

Poglejmo konkretno primer Toronto, da bomo lažje razumeli. Če se v eni izmed 6000 malih in srednjih tovarn v Torontu pokvari stroj, ima to podjetje izglede, da bo v teku pol ure v tovarni specialist s potrebnimi nadomestnimi deli in v teku par ur bo stroj ponovno deloval. Če je pa taka tovarna v

North Bay-u (približno 350 km severno od Toronta), potem lahko poprava traja več dni.

V slučaju, da je stroj, ki je pokvarjen, ključen v produkcijskem sistemu, se lahko zgodi, da vsa tovarna stoji ali da ne deluje normalno. Da taki zastoji ogromno stanejo, o tem ni dvoma. Ravno to je eden važnih razlogov, da večina industrij sili v večja mesta. V teh zadnjih obstoja trg za razne specialiste, poleg trga za izvežbano delovno silo, surovine, polizdelane proizvode in končno trg za dovršene izdelke.

Če bi v Sloveniji upoštevali ta dejstva, bi tudi planirali gospodarstvo tako, da bi Ljubljana sčasoma (50—100 let) postala milijonsko mesto. S tem bi samo sledili zapadno-evropske-

mu sistemu in končno sledili temu, kar delajo Srbi in Hrvati, ki bi radi čim preje dosegli, da bi Beograd in Zagreb postala milijonska mesta.

Iz domovine

• **Železniška proga do Kopra.**

Proti koncu meseca julija je Splošna Gospodarska Banka Slovenije odobrila Luki Koper kot investitorju potrebni kredit za izgradnjo železnice od Prešnice, na progi Divača-Pula, do Kopra.

Slovenski dnevniki so še poročali, da proga bo zgrajena do pomladi leta 1966. Dolga bo 31.5 kilometrov. Gradilo jo bo kar osem podjetij, sedem slovenskih in eno hrvatsko.

Poldrugo leto (toliko naj bi namreč trajala graditev) je sicer zelo dolga doba, zlasti v komunistični državi kot je Jugoslavija, in nič ni rečeno, da se ne bodo stvari še večkrat spremenile v tem času. Upati je vendar, da bo slovenska vztrajnost le premagale vse ovire, ki bi še utegnile ovirati uresničitve proge, tako potrebne slovenskemu gospodarstvu.

Po zgraditvi železnice, pravi slovenski listi, bo luki Koper končno omogočen hiter razvoj do zmogljivosti »planiranega obsega prometa«.

Po svoji legi, bo Koper brez dvoma konkuriral tako Trstu, ki pa je v Italiji in zato ne prihaja v poštev za državno gospodarstvo, kot Reki — in gotovo prav tu ležijo razlogi za vse ovire, ki se Koprju uradno postavljajo in se bodo tudi v bodoče postavljale, ne oziraje se na dejstvo, da je Reka na Hrvatskem, Koper pa edino slovensko pristanišče.

Bodočnost bo kmalu pokazala, če Jugoslavija res razume slovenske potrebe v tem pogledu, in koliko. Za tranzitni promet skozi Koper se zlasti zanima Češkoslovaška.

• **Zadružno kmetijstvo.** — Po zadnjih poročilih je v državni zadružni lasti, v Jugoslaviji, okrog 13% vseh obdelovalnih zemljišč, v Sloveniji pa baje 11%. Oblasti pričakujejo, da se bo do leta 1971 ta procent zvišal na 20%.

• **Življenski standard.** — Od leta 1961 do prvega polletja letošnjega leta so se plače v Slo-

ŽENSKA MODNA TRGOVINA

WALDMAN'S

LADIES FASHION & CHILDREN'S WEAR

velika izbira

- ženskih oblek
- plaščev
- perila in nogavic
- pletenin
- in kopalnih oblek

Na zalogi imamo tudi vse vrste otroških oblek, usnjene izdelke, ter razne predmete primerne za darila.

Cene zmerne.

Obiščite nas.

Priporočata se

Ivan in Zlatka.

550 QUEEN ST. WEST

(na vogalu Bathursta)

Tel.: 368-2096

S TEM OGLASOM dobite

10% PUPUSTA!

veniji zvišale za 64.2%, življenjski stroški pa za 35.2%, poročajo slovenski listi. Izgledalo bi, da se je standard življenja potemtakem silno dvignil. Žal so številke varljive. Iz članka Marjana Rožiča v »Primorskih Novicah« je razvidno, da je povprečni življenjski standard v Sloveniji v prvem polletju letos za 1.7% nižji kot lani.

Zanimivo je, kar pisec poroča o stroških za prehrano. Leta 1961 je povprečna štiričlanska družina dajala za hrano 44.1% plače. Letos je ta procent 51.7%.

Iz istega članka je razvidno, da se je produktivnost Slovenije povečala, od leta 1961 za 38.3%. Gre v glavnem za industrijo in obrt, toda pisec poroča, da so v marsikaterem podjetju kapacitete izkoriščene samo 50 ali 60%.

• **Nova potniška ladja.** — V Puli so 18. julija splovili potniško ladjo »Istra«, ki ima 5300 ton in je dosedaj največja jugoslovanska ladja te vrste. V gradnji je še ena ladja iste velikosti, »Dalmacija«, ki bo šla v morje prihodnjo pomlad.

• **Žetev v Vojvodini Bački in in Sremu.** — Dež je zelo motil letošnjo žetev. Pridelek je znašal od 20 do 25 stotov na hektar, ponekod tudi več. Količina vsega pridelka ni še bila objavljena. Odkup žita je zaradi vremena napredoval zelo počasi.

• **Obnova rafinerije nafte.** — V Bosenskem Brodu se obnavlja in povečuje rafinerija nafte, ki se bo uvrstila med največje v Evropi. Predelala bo letno 1,200.000 ton surove nafte.

• **Dva natečaja ljubljanske radio-televizije.** — Natečaja ljubljanske RTV se je udeležilo 33 avtorjev, občutno manj kot prejšnja leta. Po mnenju žirije nobeno delo ni zaslužilo prve nagrade. Odkupljene so bile le tri igre. Mladinskega natečaja pa se je udeležilo 41 avtorjev. Podeljeni sta bili dve drugi nagradi in dve tretji. Nekaj drugih del je bilo predlaganih za odkup.

• **Ljubljanska opera v Sovjetski Zvezi.** — Letošnje leto je Ljubljanska opera gostovala v Moskvi in Kijevu. V Moskvi je predstavam prisostvoval sam Nikita Hruščov. Največ uspeha je žela opera »Ekvinocij« slovenskega komponista Marjana Kozine. An-

J E S E N

*Vije se visoko bela breza
med oblake,
list za listom ji odpada
v lahnem vetru,
rumen se pajčolan že širi
čez zeleno travo.
Zlata je že vsa ta vitka breza,
zlata tudi vrba
že postaja, tihi javor:
jesen je prišla.*

*Zdi se mi ta dan kot da se vrača
tista zlata doba,
ko je mati, draga moja mati,
za roko me vodila v zlati gozd
k sosedom grabit
in šum rumenih vej
me je uspaval.
In sanjal sem tedaj o daljnih krajih:
kot sedaj, le da so daljni
kraji zdaj nekdanji:
jesen je prišla.*

*Koliko je krat že listje
dreves orumenelo in odpadlo
odkar sem te pozdravil
zadnji krat, o mati!
Koliko bom krat za hišo
še grabil listje sam
in mislil, mislil nate!
Padel je z drevesa list zelen,
orumenel bo sam v travi:
jesen je prišla.*

Zdravko Jelinčič

Za tiskovni sklad so darovali: Izidor Bajda, New Toronto, \$4.00; Dr. Hinko Lobe, Cleveland, \$2.00. Najlepša hvala!

PROSIMO DAROVE ZA TISKOVNI SKLAD!

sambel je bil povabljen na zopetno gostovanje prihodnje poletje.

• **Uspeh v Pragi.** — Na praškem televizijskem festivalu, ki se ga je udeležilo 22 držav, so v imenu Jugoslavije nastopili Slovenci z oddajo »Requiem za poetom« v spomin Srečku Kosovelu, znanemu slovenskemu pesniku, in se uvrstili med petimi najboljšimi.

• **Tretji baletni bienale v Ljubljani.** — Udeležile so se ga, poleg ljubljanske Opere, še beograjska in sarajevska, baletni ansambel iz Amsterdama, več drugih baletnih ansamblov iz Jugoslavije ter skupina Zavoda za glasbeno in baletno vzgojo iz Ljubljane. Ni bilo posebnih uspehov.

• **Iz Celovca.** — Neznani šovinisti so vrgli dve zažigalni raketi v tiskarno družbe Sv. Mohorja, kjer se tiskajo slovenske

publikacije. Raketi sta bili pravočasno odstranjeni in ni bilo škode.

• **Iz Maribora.** — Štajerski deželni glavar Josef Krainer in njegov namestnik Hans Koren sta prišla iz Gradca v Maribor na razpravljanja o gospodarskih vprašanjih med Slovenijo in Štajersko; gre med drugim za graditev novih hidrocentral na Muri in novega mostu čez Muro v Radgoni.

• **Tito in Trst.** — Koncem meseca julija tega leta je Tito obiskal otok Vis v Dalmaciji (tam je imel svoj štab skoraj leto dni) in v svojem govoru med drugim rekel: »... Zdaj se ne bi spuščal v problem Trsta, ker smo tudi ta problem... uredili na zelo ugoden način za nas in tudi za italijanski narod... Slovensko Primorje je slovensko. V Trstu je večina italijanskega življa in ta živelj je pod

Italijo, meje nam niso nikjer tako na široko odprte, kakor so na odseku med našo deželo in Italijo... « Verjetno je moral Tito misliti le na Hrvate, ker za Slovence problem Trsta (kaj pa Gorice in Beneške Slovenije?) gotovo ni bil ugodno rešen. Da bi nam bila Hrvatska (zameno za izgube, ki jih je Slovenija morala utrpeti zato, da je Hrvatska dobila italijanske kraje Istre) odstopila vsaj del teh krajev, n. pr. vso cono B, ki itak ni bila nikoli hrvatska! Toda na to se ni nihče spomnil.

• **Južni Tirol in Italija.** — Meseca julija se je zaključil v Milanu proces proti avstrijskim »teroristom« v Južnem Tirolu (Alto Adige), ki ga je Italija ohranila zato, da ne bi bila Avstrija potem primorana odstopiti Sloveniji Južne Koroške. Obtoženih je bilo 91 oseb, od teh le 68 prisotnih. Najvišje kazni (do 16 let zapora) so prejeli odsotni. Sodbe so bile zelo zmerne, verjetno že zaradi tega, da bi ne povsem onemogočile mirnega reševanja problema med Avstrijo in Italijo. Slovenski listi seveda niso mogli prezreti dvoičnosti avstrijske politike, ki najostreje brani pravice Avstrijcev pod Italijo in celo hoče Južni Tirol zase (kar je seveda upravičeno), istočasno pa najkrutejše in z vsemi silami zatira Slovence na Koroškem. Vprašujemo se pri tem, kedaj bo tudi Beograd začel nastopati, jasno in uradno, za pravice Slovencev na Koroškem. Verjetno čaka, da bi se na Koroškem pojavili slovenski teroristi...

• **Jesenice.** — Dne 29. novembra, dan republike, bodo Jesenice verjetno dobile lastno manjšo radijsko postajo z domnetno močjo kakih 30 kilometrov. Služila bo le za občino in mesto. Toda kaj če bi jo povečali, ojačali in postavili oddajnik, recimo, kje na Stolu, da bi jo lahko slišali tudi na Koroškem?

• **Sporazum o manjšinskem šolstvu.** — Jugoslavija in Italija sta se sporazumeli za izmenjavo pedagoških svetovalcev, ki naj bi usmerjali v Italiji slovenske šole, v Jugoslaviji pa italijanske. Sporazum predvideva tudi štipendije študentom

manjšin za univerzitetno izpopolnjevanje v lastnem jeziku in literaturi, za potovanja, študij in obiske v domovini, obojestransko oskrbovanje lastnih šol z učili in knjigami ter prilagoditev učbenikov zgodovine.

• **Novo Mesto.** — Sredstva za dograditev novomeške steklarne so bila končno odobrena. Opremo so skoraj vso kupili na Poljskem. Prvo steklo bodo verjetno izdelali, kot obljublja, že prihodnjo pomlad.

• **Peti jugoslovanski folklorni festival.** — Od 22. do 25. julija se je v Kopru in okoliških obalnih krajih vršil peti jugoslovanski folklorni festival, katerega so se udeležile skoraj vse folklorne skupine jugoslovan-

skih narodov in manjšin: prvi dan so v Kopru nastopili Slovaki iz Vojvodine, Italijani iz Istre, Romuni iz Banata, Rusini iz Vojvodine, Madžari iz Vojvodine, Albanci iz Kosova in Metohije. Drugi dan so v Izoli nastopile amaterske plesne skupine iz Ljubljane, Beograda, Sarajeva, Zagreba, Varaždina in Tuzle. Tretji dan pa so vse te skupine nastopile skupno v Portorožu in se jim je pridružila še skupina Lužičkih Srbov (iz Vzhodnje Nemčije), ki je gledalce še prav posebno očarala. Italijanska skupina »Val d'Akragas« iz Agrigenta se festivala, zaradi nepredvidnih težav, ni mogla udeležiti.

STZ strelske tekme

Kakor vsako jesen, je tudi letos lovski odsek STZ priredil 26. in 27. septembra strelske tekme na STZ farmi v Bancroftu.

Vreme se je precej kislo držalo, ko so se naši lovci že na vse zgodaj v soboto zjutraj razkropili po goščavi na lov na »malo divjačino«. Čez dan so se iz megle oglašali strelci, tu pa tam jih je spremljal pasji lajež, lovci pa so se vrnila šele pod noč s postreljanimi zajčki in jerebicami. Lov je potekel brez vsakih nezdod, le doktor je imel smolo, ker se mu je zlomila puška, baš ko je streljal na gosi.

V nedeljo po prvi sv. maši sta dež in veter močno nagajala pri pripravi tarč in prostora, vendar so F. Mušič, P. Golobič in F. Grmek pohiteli, da so se tekme kar pravočasno začele. Lovci so zvizirali svoje orožje, med katerim smo videli vrsto najnovjših avtomatskih pušk (Winchester, Remington, ruske avtomatske, itd.) in pričeli nabijati.

Tekme sta vodila načelnik lovske sekcije STZ Frank Mušič in podnačelnik Peter Golo-

bič. Pokala za prvo mesto v streljanju v tarče sta to pot odnesla »Ribenčana«, največ divjačine pa je pobil Frank Grmek.

Rezultati tekem — 30 tekmovalcev

Lov na divjačino: 26. sept.

1. Frank Grmek 5½ točk
2. Lojze Ponikvar 2 točki
3. Martin Koželj 1 točko
- Štefan Gorjup 1 točko

Strelanje v tarče: 27. sept.
.22 Caliber — 100m:

1. Janez Lovšin 29 točk
 2. Frank Grmek 28 točk
 3. Frank Abulnar 27 točk
 4. Frank Mušič 26 točk
 5. Lela Grmek 25 točk
- 14 5/8" distance

Težki kaliber — 200m:

1. Jože Šilc 26 točk
2. Frank Abulnar 25 točk
3. Frank Grmek 24 točk
- (18½" distance)
4. Lili Abulnar 24 točk
- (21" distance)
5. Marjan Gorjanc 23 točk
- (20¼" distance)

Tekme se pokazale velik napredek med lovci, saj je bila konkurenca precej ostra, zraven pa prednost avtomatskega orožja pred navadnimi puškami. Obenem je bila to sijajna priprava za vse »lovce«, ki mislijo na »big game«, saj so se tekme vršile prav v takih oko-

liščinah, kot jih bodo imeli na lovu — dež in veter.

V petek je odšla skupina lovcov na lov na muse v STZ kočo v Elk Lake. Tam bodo lovili

do 12. oktobra, lov na jelene bo pa v Bancroftu od 2. do 14. novembra. Vsem lovcem želimo veliko sreče in uspeha!

STZ Toronto

CML MOTORS LTD.

Splošna mehanična delavnica
Popravila motorjev in karoserij

1390 Dufferin Street, Toronto

Tel.: 536-2169

»OSCAR« Watch & Jewellery — Credit

346 Queen St. West • Tel.: 368-3780

Urarski in zlatarski mojster MIRKO JEŽ se toplo priporoča za vsakovrstna popravke ur in zlatnine. Za popravila ur izdaja pismeno jamstvo. — Lepa izbira vseh vrst ur, zlatnine, nakita, kristala in drugih darilnih predmetov. Bogata izbira poročnih prstanov. — Cene zmerne!

S tem oglasom dobite 20% popusta pri nakupu in popravilu.

BLACK AND DECKER
POWER TOOLS

BENJAMIN MOORE
& SCARFE'S PAINTS

PLUMBING SUPPLIES
TILES

BLOOR HARDWARE & PAINT

608 BLOOR STREET WEST (at Palmerston)
TORONTO • LE 1-6183

S tem oglasom dobite 25% popusta na »MOORE'S« barvo.

LUXOR RADIO

624 Bloor St. W.

LE 1-3085

RADIO APARATI • TELEVIZIJSKI APARATI • GRAMOFONI • ŠIVALNI STROJI
PISALNI STROJI • HLADILNIKI • PRALNI STROJI
NA ZALOGI PLOŠČE IZ SLOVENIJE

HHRANILNICA IN POSOJILNICA SLOVENSkih ŽUPNIJ V TORONTU

šteje že 1130 članov, ima \$830.000.00 kapitala, je dosedaj obrestovala hranilne vloge po 4%, plačuje 3% obresti na čekovne račune, daje osebna in hipotečna posojila pod ugodnejšimi pogoji kot druge denarne ustanove.

Uradne ure vsak četrtek 4 do 9 zvečer, soboto 10 do 4 popoldne, nedeljo 10 do 11 dopoldne. V New Torontu pa vsak petek po večerni sv. maši in vsako nedeljo po glavni sv. maši.

618 Manning Ave., Toronto 4, Ont.

LE 1-8475

»SLOVENSKO MISEL«
izdaja Društvo Slovencev — Baraga v Torontu v okviru »Slovenskega Sveta v Kanadi«. Naslov: 618 Manning Ave., Toronto 4, Canada. Tiska: St. Joseph Press, Toronto.